

МИЛЛИЙ ТИКЛАНİŞ

19 (1017) ● 2019 йил 15 май, чоршанба ● Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси

ЎзМТДП — www.mt.uz

Таҳририят — www.milliytiklanish.uz

1995 йил 10 июндан чиқа бошлаган

ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ НАРХИННИ АРЗОНЛАШТИРИШ БҮЙИЧА ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ БЕРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев
14 май куни қурилиш материаллари ишлаб чиқарши саноатни янада ривожлантириш бүйича устувор вазифаларга багишланган йигилиши ўтказди.

Кейинги йилларда мамлакатимизда бунёдкорлик кўлами янада кенгайиб, юзлаб ўй-жойлар, йирик саноат корхоналари, маданият ва спорт масканлари, йўл ва кўпприлар барпо этилди.

Рақамлар билан айтганда, кеинги икки йилда қурилиш ишла-

ри ҳажми 1,7 баробар ошган. Уларда асосан юртимизда ишлаб чиқарилган материаллардан фойдаланиммоқда. Шу билан бирга, керамик ётөоч-қишик плиталар, ойна, гулғозов башқаша материаллар импорт қилинмоқда. Аслида Ўзбекистонда замонавий қурилиш материаллари ишлаб чиқарши ҳажмини янада ошириш, импорт ўрнини қоплаш учун катта имкониятлар мавжуд.

Мамлакатимизда бунёдкорлик ишлари тобора ортиб бораётган бугунги кунда қурилиш материаллари иқтисодиётнинг етакчи тармоғига, ўсиган нутқаларидан бирига айланishi керак. Корхоналарда

энергия самарадор технологияларни жорий этиш орқали табиий бойликларимизни тежаш, материаллар нархини тушириш мумкин, деди Шавкат Мирзиёев.

Йигилища қурилиш материаллари соҳасида ишлаб чиқаришни келгуси беш йилда камида икки баробар ошириш бўйича долзарш вазифалар белгилаб берилди.

Норуда конлар захираларини ошириш, саноат усулида қайта ишлашни кенгайтириши, қурилиш материаллари соҳасини диверсификация қилиш зарурлиги таъкидланди.

2-бет ➔

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ АҚШ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 14 май куни Миссисипи штати губернатори Филипп Брайант бошчилигидаги делегацияни қабул қилди.

Мамлакатимизга келган АҚШ делегацияси Миссисипи штати администрацияси, етакчи ташкилотлари ҳамда савдо, инновациялар, саноат, қишлоқ хўжалиги ва таълим соҳаларидағи компаниялари вакилларидан иборат.

Давлатимиз раҳбари меҳ-

монларни самимий қутлар экан, ташриф Ўзбекистон билан Америка Кўшма Штатлари ўртасидаги стратегик шерифликнинг янги даври доирасида фаол мулоқот олиб бораётганни ва кўп киррали муносабатлар изчил ривожлаштирганидан далолат беришини алоҳида таъкидлади.

Ўз навбатида, губернатор Ф.Брайант самимий қабул учун миннатдорлик билдириб, давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевга АҚШ Президенти Дональд Трампнинг саломи ва эзгу тилакларини етказди.

Учрашувда турли даражаларда мулоқотлар сезиларли фаоллашгани, ўзаро савдо ҳажми иккى баробар ортани, инвестициялар, агарра маҳмуда, саноат, транспорт, туризм ва гуманитар алмашинув соҳаларида ҳамкорлик бўйича қўшма дастур ва лойиҳалар муввафқиятли амалга оширилаётгани мамнуният билан қайд этилди.

Ўзбекистон билан Миссисипи штати ўртасидаги амалий ҳамкорликни кенгайтириш масалалари батафсил кўриб чиқилди.

2-бет ➔

Худудий ташкилотларда

ПАРТИЯ ВИЛОЯТ КЕНГАШЛАРИ МАЖЛИСЛАРИДА УЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИ ТАНҚИДИЙ ТАҲЛИЛ ҚИЛИНДИ ВА ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАР ҚУРИЛДИ

Мамлакатимизда барча соҳани янада әркинлаштириши ва ислоҳ қилиши жараёни изчил давом эттирилмоқда. Аҳоли билан очиқ мулоқотга киришилиб, долзарб муаммоларга ўша жойнинг ўзида ечим топилаштирилди. Умумхалқ аҳамиятига молик қарор ва дастур лойиҳалари кенг жамоатчилик фикр-мулоҳазалари, хоҳиши ва тақлифлари асосида қабул қилингани. Ушбу жараёнларда ЎзМТДП ва ундан сайланган де-путатлар ҳам фаол қатнашмоқда.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Самарқанд вилоят кенгашининг навбатдан ташкиари мажлисида сўзга чиқсан партия Марказий кенгаши раиси Сарвар Отамуратов бугунги жараён, хусусан, ҳудудий партия ташкилотлар фаолиятида йўл кўйилаётган камчилик ва муаммоларга эътибор қаратди. Партияning айрим ҳудудий кенгашлари ўз сайловчилари

рига берган ваъдалари, партияning дастурий вазифаларини тўла ва самарали бажармаяти, ҳудудининг ижтимоий-сиёсий ҳаётида ўзининг мустаҳкам урнини топа олмаяти.

Партия раҳбари, айниқса, сайловлар йилида бундай камчиликларга мутлақо йўл қўйиб бўлмаслигини алоҳида қайд этди.

2-бет ➔

Танқиддан сўнг...

САЙЙИД ОТАЛИҚ МАДРАСАСИ ҲАМОН ҚАРОВСИЗ

Газетамизнинг 2018 йилги 26 сентябрь сонида "Фотоайнома" руқни остида "Саййид оталиқ мадрасаси эътиборга муҳтож" сарлавҳали материал эълон қилинган эди. Унда Сурхондарё вилоятининг Денов туманидаги Саййид оталиқ мадрасаси (XVI асрда бунёд этилган) бугунги кунда аянчли ҳолатга келиб қолгани, меъморий ёдгорлик ҳөвли-сидаги тартибсизлик, ён-атрофидаги ёқимсиз манзаралар, биринчи қаватидаги мадраса ҳужраларидан асосан омборхона, ошхона ва ётпокхона сифатида фойдаланилаётгани танқид қилинган, таҳририят ушбу мавзуга яна қайтиши билдирилган эди.

4-бет ➔

Газетхон минбари

ИЛМИЙ ИШЛАР ҲАҚИҚАТАН ИЛМИЙМИ?

Енгил-елпи мавзу танлаш, фақат илмий даража илинжида "илм билан шуғулланиш" ҳамон давом этмоқда. Унга барҳам бериш фурсати келмадими?

Инсоният тарихига назар ташласак, барча давр ва худудларда тараққиётнинг асосида илм ва маърифат, инқирозу заволнинг негизида лоқайдлик, саводсизлик турганини кўрамиз. Шу маънода айни ҷоғда давлатимиз раҳбари бошчилигидаги олиб бораётган ислоҳотларда таълим ва фанни ривожлантиришига алоҳида эътибор қаратилоётгани диккатга сизовор. Зотан, XXI асрда келиб илм-фан тараққиёти жамиятнинг ривожланганлик даражасини, давлатнинг жаҳон ҳамжамиятида тутмаган ўрнини белгилайдиган асосий омиллардан бири эканини яна бир бор исботламоқда.

6-бет ➔

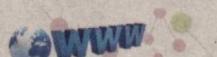
Хиёбон

"СЎЗ ҚАРЗИМИЗ, МУҲАББАТ ҚАРЗИМИЗ КЎП..."

"Менинг ҳам бобо юрт, ота юртим — шу. Кўз очиб кўрганим — Кунга яқин ер, Кўзларим юмилса, ётар юртим шу..."

Таникли шоира, моҳир публицист Кутлибека Раҳимбоева Ўзбекистоннинг содик фарзанди сифатида унинг ҳар бир ютуғидан турорланадиган, Ватан ишқини ҳайрат, чексиз меҳр-муҳабbat билан кўйладиган ижодкор. У она юртнинг ошиқ кўйичиси сифатида елкасидаги залворли юқнинг оғирини машиқат билан босиб ўтишга, қалбидаги хис-ҳаяжон ва ҳайратни ўкувчига етказа олишига интилади. Шоирининг кўнгли кечинималари, бугунги ўй-ташишилари билан газетамиз "Хиёбон"да гурнгашадик.

8-бет ➔

/// Бугуннинг гали

TELEGRAMДАГИ “КОПКОН”ЛАР

Замонавий ахборот технологиялари, хусусан, уяли алоқа воситаларининг турлари кўпайиб, улар амалга оширадиган вазифалар қарлови кундан-кунга кенгайиб бормоқда. Буни, албатта, жамият ва инсон ҳаётини енгилаштирувчи, турли қулаликлар яратувчи восита сифатида ижобий баҳолаш мумкин. Лекин танганни иккинчи томони ҳам борки, у айнан бизни ёч тарк этмас “дўст”имиз — смартфонлардаги айрим дастур ва улар ичидаги контент билан боғлиқ.

Интернет билан ишлайдиган курилма ва дастурлар имконияти чексизлиги билан инсонлар орасида тезда оммалашши сир эмас. Ҳақиқатан ҳам, сўнгги пайтада “бутун билимлар мажмуй”, “дено” Интернетда кунда бир неча бор ораламасак, кўнглимиз жойига тушмай қолди. Ҳозирги пайтада дунёнинг қарийб 50 фоиз ахолиси бирон-бир ижтимоий сайтда фойдор. Уларнинг айримлари эса бир вақтнинг ўзида бир неча тармоқларда рўйхатдан ўтган.

Telegram, Instagram, Facebook каби замонавий алоқа дастурларини айтмайсизми? Улар дунёнинг иккиче четидаги фойдаланувчини бир-бiri билан боғлашдан ташкир, тури гурух ва каналлар яратиш ҳамда исталган маълумотни шу канал ёки гурух, аъзолари билан бўлишиш имкониятини ҳам тақдим этмоқда. Бундай каналлар, айниска, Telegram мессенжерида кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Улар орқали майдан корхона ходимлари ёки бир турли таъсиликлар берилб. бўрилар экан. Тарқатилишларни тармоғида кунларнинг ҳаммасини бўлса, бошқа каналлардан маҳаллий ва келин. Аянчли воқеа, юраги бўшлар кўрмасин!!!”, “Офицант киз ёхуд “одно-классники”даги “кора атиргул”. Деярли барча “ибратли ҳикоялар” ана шундай вахималар сарлавҳалар остида берилади.

Бошқа бир каналда “ибратли” ҳикояларни тарғиб қилиши? Номи “чиройли” каналлар аслида нимани тарғиб қилимада? Бу маслаҳатни ёки ҳикояларни тарғиб қилиши? Номи “чиройли” каналлар аслида нимани тарғиб қилимада? Бу маслаҳатни ёки ҳикояларни тарғиб қилиши? Номи “чиройли” каналлар аслида нимани тарғиб қилимада?

Яна бир қизиқ жиҳати: ушбу каналларни юритаётган шахс (замонавий айтганда, администратор)лар ўзаро

яқин ҳамкорлиқда, алоқада фаолият юритади ёки барча каналлар бир шахсга ташвиши каби таассурот ўйнотади. Чунки ҳайратлантирувчи, вахимли, шахвоний ва ҳақозо мавзудаги сарлавҳадан кейин “батфас” ўқиш учун тутмани босинг” дейилади, уни боссангиз “ибратли ҳикоя”нинг давомини эмас, бошқа бир худди ана шундай каналга ўтиб қоласиз. Таъбири хози бўлса, бир “чоҳдан чиқиб” иккинчи ана шундай “чоҳга тушасиз”. Униси эса сизни яна бир — учинчи “чоҳ”га бошлаб боради. Бундан, канални юритаётган шахслар замонавий маркетингнинг ипидан ингасигача “сув қилиб ичичи юборган”, салоҳитли инсонлар экан, деган иштибоях пайдо бўлади. Лекин улар тарқатеётган материалларнинг маъно-мазмунин эса бунинг мутлақо аксими курсатади.

Юқорида келтирилган ва яна бирорга таҳдид қилиш, шаънини булғаш, рост ёки ёғон маълумотларни тарқатиша асосланади. “Секрет видео. Кизлар уйда ёлиз қолганда шунақа иш қилишаркан”, “Аёл қиши йигитни самосуд қилди” каби сарлавҳа остидаги материалларни кўриб ҳаљимизга беихтиер амалдаги қонунчиликда бунга қарши қандай чора-тадбирлар бўлган. Генерал, деган фикр келади. (Албатта, бу материалларни тайёрлашда ният аввал бошдан бузук бўлган дейишга ҳаққимиз ўйк. Бу материаллар, эҳтимол, кўпроқ, аудитория ғиғиб, мавзум бир ҳодиса, унинг иштирокчилари хатти-ҳаракатларини қоралаш учун тайёрланганади. Лекин муаммо шундаки, инсон оғизи ахборотни турлича қабул қилиди, таҳлил килидай. Баъзан тарқатиляётган ахборот тескари натижада бериши, айрим шахслар руҳини бузган шахслар жавобгарликка тортилиши белгиланган.

Telegramдаги сависиз ва амалдаги қонун-қоидаларга риоя қилмаётган каналлардан бирини юритаётган шахс билан боғланниб, фикрларини билишга уриниди. Тарқатиш ногтүри бўлган ҳабарларни нусхалаб канал мувофиқлаштирувчи — администраторига юбордик. Аммо у “қайси”, “нимани айтапсиз”, “тушунмадим” каби баҳоналар билан ўзини четга олишига ҳаракат қилди. “Хотиннинг хиёнати сабаби” номли ярим “хикон” нусхасини ҳам канал администраторига жўнатдик ва буларни тарғиб қилиши нечоги тўғри экани ҳақида фикрини сўрадик. Аммо жавоб берув ўнрина, бигза нисбатан ёзишина таъқида шеклови ўрнатилди, замонавий тил билан айтганда, унинг “кора рўйхат”ига кирифтади.

Энди ҳақли савол туғилади: биз Интернет тармоғига чеклов кўёлмасиз, аммо уларнинг бундай очиқдан-очиқ тийикиси фаолиятини назорат қилиш наҳотки, мумкин эмас? Бу соҳани тартибга солувчи қонуларимиз бор экан, энди уларни ишга солиш вақти келмадими? Айрорлар қонун олдида жавоб бериши керак эмасми?

Узбекистон Республикаси Мазмурий жавобгарлиги тўғрисидаги кодексининг 189-моддасида порнографик маҳсулотни тарқатиш, реклама килиш, намоноши этиш мақсадида тайёрлаш ёки уларни Ўзбекистон Республикаси худудига олиб кириш энг кам иш ҳакининг эллис бараваридан юз бараваригача, мансабдор шахсларга ёки уларни шахсларга эса юз бараваридан бир юз эллис бараваригача мансабдор шахсларга юз бараваридан бир юз эллис бараваригача жаримда жаримда жарима амал қилишидан.

Албатта, ушбу каналларда очиқдан-очиқ сурʼат ёки видеотасвирилар берилмаслиги мумкин, лекин хабарларга фойриодий сарлавҳалар қўйиш, киши-

ва маълумотларнинг мазмун-моҳияти билан боғлиқ.

Балки Telegram ижтимоий тармоғида юзлаб, минглаб, миллионлаб ана шундай каналлар фойдиятни юритади. Лекин биз уларнинг айримларини кузатиб ёки ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналлар хабарларнинг деярли ҳардига ташкир.

“Маслаҳат” беришини даъв оғизи ташкирни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир, тури гурух ва каналларни юритади.

“Маслаҳатларни юритади”ни юритади. Ушбу ахборотни тарқатиша шахсларни ўзини бир турли тарафидан ташкир,

ТАШҚИ СИЁСАТНИНГ ТУРФА ДИПЛОМАТИЯСИ

Айрим таҳлилчилар ташки сиёсат билан дипломатия тушишларини айнан бир нарса деб ўйлаиди ва бир-бираига қориштириб юборади. Ташки сиёсат бир мамлакатнинг бошқа мамлакат билан яқин алоқалар ўрнатилиши орқали эришишни бўлган мақсади бўлса, дипломатия ўша мақсадга эришиш санъатидир. Ушбу тушишчаларнинг ўхаш ва фарқли жиҳатлароини дунёдаги энг ўриғ давлат — Америка Кўшима Штатлари ташки сиёсати ва дипломатияси воситасида тушиуни ва англашга ҳаракат қиласиз.

АҚШ ташки сиёсати тарихан, бир томондан, тор изоляционизм, иккичи томондан эса деярли кутқарувчилик интервенционизмидай бир-бираидан йироқ нуқталар ўртасида тебраниб келди. Айни шу нарса бундан иккى юз йилдан ошиқ вақт мобайнинда АҚШнинг пайдо бўлиши туртк берган асосларни ўзида акс этиради.

Маълумки, Америкада асосан бошқа мамлакатлардан кўчиб келган иммигрантларнинг авлодлари истиқомат қиласи. Улар "Кўхна дунё"даги диний таъқиблар, қашшоқлик ёки урушдан қочиб бориб қолган. Шу боис улар тараққиёт ва хавфисзлика эришишнинг энг яхши йўли "Кўхна дунё"ни тарқ этиш, хавотирларни имкон қадар узоқроқда қолдириб кетиш эканига ишондилар. Бу ташки сиёсатда изоляционистик ёндашувга олиб келди. АҚШ ҳудудини бирлаштириш ёки савдо-сотикии кенгайтириш бўйича зарур бўлган шартномалар тузишини хисобга олмагандан, Америка Европанинг мустамлакачи давлатлари ёки Узук Шарқ мамлакатлари билан иложи борича камроқ алоқа ўрнатишига ҳаракат қиласи.

Америка Кўшима Штатлари Биринчи ва Иккичи жаҳон урушига киришига шошилмади. Чунки "Кўхна дунё"нинг ишларига ўралалиши қолмаслик истаги устувор эди. Шундай қилиб, изоляционизм АҚШ ташки сиёсатининг асосий тамоилларидан бирига айланди. Аммо унга қарши ўларок бошқа бир тамоил — интервенционизм ҳам шаклланди. Унда аксарият американкларнинг дунёқарашини акс этирувчи, миллатни шакллантирган, АҚШнинг "Мустақиллик декларацияси"да белгилаб қўйилган ва универсал деб хисобланувчи: "ҳаёт, эркинлик ва баҳтига тилиш" фоялари тажассум топган.

Аксарият одамлар, дунёда яшайдиган барча давлат ва халқ ҳам эркинлик ва демократиядан баҳра манд бўлиши керак, деб хисобланади. Дунёнинг катор мамлакатлари уни Инсон ҳукуқлари умумжаҳон декларациясида белгилаб қўйилган ҳолица қабул қиласи. Лекин айрим мамлакатларини озодлик номидан иш кўриб, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашиш ҳолатлари ҳам юз берганига тарих гувоҳ. Бунга Вьетнамдаги уруш яққол мисол бўла олади. "Совуқ уруш Йиллари"да совет тузуми ва Америка сиёсатида интервенционизм нисбатан кучли эди. Бу орада АҚШ ва унинг иттифоқчиларини дунёни бўйсундиримоқчи бўлган коммунизмдан ҳимояни килиш зарурат сифатида баҳоланади. Америкаликлар буюк дипломат Жорж Кеннан иштеполга кириган ташки сиёсатининг "тийиб туриш" доктринаси зарур бўлган ҳолларда ушбу тажовузга қарши тувиши мәқсад қилиб олган эди.

Шу билан бирга, "тийиб туриш" сиёсатига амал қилар экан, АҚШ Фарб ҳаётни ҳақидаги ўшкоралик ва очиқ мулоқот пировардидан уни бошқалардан ахратиб турган тўсикларга барҳам беришига умид қилган. Берлин девори қулагандан айнан шундай бўлди ҳам. Кўплаб американклар, совуқ урушдан сўнг биз изоляционизмга қайтамиз, мамлакатимиздаги мактаблар, инфраструктура ва шу каби ижтимоий муаммоларга ётибор қаратамиз, деб ўйлаган эди. Аммо Болқон

яримороли, Шарқий Тимор, Руанда, Сомали ва бошқа жойлардаги мажоролар авж олиб кетгач, дунё давлатлари ва АҚШ ушбу муаммоларга бефарқ қараб турса олмаслигини англади. Тинчлик ўрнатилиши операцияларига, одатда, БМТнинг мандати билан ваколат берилар, АҚШ эса ушбу мажороларни ҳал этишига уринарди. БМТнинг ушбу вазиятларни изга соловчи мусасасаларни барпо этиш борасидаги саъӣ-ҳаракатлар авж олди, лекин улар ҳеч қачон муаммони ҳал этадиган даражада тезкор ва кучли эмас эди. 2001 йилнинг 11 сентябрда рўй берган воқеалар ушбу муносарата таъбир жоиз бўлса, даҳшати хотима ясади.

Изоляционизм хиссаси вақтина бўлса ҳам барҳам топди. Америкаликлар "Ал-Қоида"ни кўллаб турган "Толибон" ҳаракати режимини йўқотиш учун Афғонистонга ҳарбий куч жойлаштириш кераклиги хусусида яқдиллик кўрсатди. Айни муносабат Ироқа ҳам кўчди. Лекин орадан тўқиз йил ўтиб, фақат ҳарбий куч билан минтақада терроризмга барҳам бериб бўлмаслиги ёки барқарорлик олиб келиш мумкин эмаслиги ойдинлаша бошлади.

Дональд Трамп даврида хоҷидаги АҚШ қўшинларини ўйга қайтариш ва соғлиқни сақлаш, инфратузилмаларни қайtадan куриш сингари ички муаммоларни ҳал этишига ётибор қаратиши

килмаслик учун Вашингтон Афғонистон ёки яқин Шарқ минтақасида қандай сиёсат юритиши лозимлиги эса бошқа масала. Американинг аксар аҳолиси хориждаги ҳарбий амалиётларни қисқартириш ревясини кўллаб-куватлади. Шу сабабдан ҳам АҚШнинг амалдаги Президенти ўтмишдошларидан фарқли равиша, ҳеч қандай буюк стратегияга ўтиёқ сезмайди.

Дональд Трамп ҳалқаро муносабатларни кўпроқ бизнес кўзи билан кўради. Эҳтимол, унинг Farbdagi иттифоқдошлардан кўра кўпроқ авторитар лидерлар билан мулоқот қилишини афзал билишининг боиси ҳам аслида шу бўлса, ажаб эмас.

Муаммо эса, аксар давлат раҳбарлари сўзларига кўра, АҚШнинг ўз қобигига тобора ўралиб олётани, кўп ҳудудлардан оёғини тортаётганида. Натижада ҳалқаро майдондаги "улоқ"ни, кўп ҳолларда, Россия ва Хитой олиб кетмоқда. "America First" (Америка Биринчи) жумласи Дональд Трамп президентлигидан асосий шиорларидан бирига айланган, аммо жаноб Трамп ушбу шиорга зид ҳолатда қатор ҳалқаро келишувлардан чиқиб кетиб, АҚШнинг ҳалқаро таъсирини онги равиша қисқартиримоқда.

Ҳақидаги даъватлар янада кучли янграгомоқда. Америка интэрвенционизми юқори нуқтасига етди. Бироқ очигини айтганда, АҚШ айни чоғда қўшинларини яқин орада Афғонистондан олиб чиқиб кетиш ниятида ҳам эмас, аммо уларнинг сони қисқартирилиши тарафдори. Суриядан эса тўрт ой давомида қўшинларни буткул олиб чиқиб қарори қабул қиласи.

Буни АҚШ ўтган асрнинг 90-йиларида каби Афғонистонни ўз ҳолига ташлаб қўйишидек хато яна тақорланиши истамаслигидан, деб изоҳлаш тўғри бўлади. Чунки қўшни ағон заминидаги мажороли вазият сақланадиган бир вақтда барқарорликни таъминлаш ва осойиштилика эришиш муаммоли бўлиб қолаверади. Агар манфатдор томонларни қўлларни мухолифат билан ағон заминидаги сиёсий маслаҳатлашувлар орқали тинчлик ва барқарорликка эришиш бўйича якуний келишувга эриша олса, АҚШ Афғонистондан ҳам қўшини олиб чиқиши мумкин.

Президент Трамп американкларнинг узоқ мудатли урушлардан безиб кетганига ишора килимда ва шу нуқтага назардан қараганда, унинг гапида жон бор. Американилар ҳафсаласини пир

масалан, АҚШ Суриядан қўшинларини буткул олиб чиқиб кетishi эълон қилинди ва шундай бўлди ҳам. Европанинг ўз хавфисзлигини кўпроқ ўзи таъминлаши кераклигини ўтириб, НАТО учун ялли ички маҳсулотининг 2-4 фоизи атрофидаги маблағ ажратилиши талаб қиласи. Ракета ҳужумидан мудофаа тизимлари ўрнатиш учун Жанубий Кореядан 2 миллиард доллар пул тўлашина талаб қиласи.

Аммо АҚШ дипломатияга алоҳида аҳамият қаратмоқчи. Дипломатия деганда ташки сиёсатини амалга ошириш вosaиталари назарда тутилади, улар турли туман тадбириларни ўз ичига олади. Мамлакатлар үртасидаги шериллик алоқалари фоълашадиган бунинг ёрни далиллариди. Ўзбекистон аньянавий яхши қўшничилик, ўзаро ҳурмат ва умумий манфаатларни ҳисобла олиш тамоилларига асосланган муносабатларни изчил кенгайтириш ва амалий мазмун билан бойитишига интилоқда, ҳамкорликнинг янги имкониятларини топмоқда, ўзаро ҳамжоҳатлик мустаҳкамланмоқда. Томонларнинг ҳамкорлик кўлами мунтазам кенгайиб, сифати ортмоқда...

Хулоса ўрнида айтганда, бугун ташки сиёсат янги босқичга қўтарили, мақсад-вазифалар ўзарди, янги марралар белгиланди. Мазкур жараёнда эса дипломатия янада нозик масалаларни айланади. Қадимиги хитой мутафаккири Конфуцийнинг айтганидек: "Дўстлар билан мулоқот қилишда ўз сўзида турмоқ керак". Демак, сиёсий ўзаро ишонч — бу давлатлар үртасидаги муносабатларни самарали ривожлантиришнинг кафолатиди.

Абдували СОЙИБНАЗАРОВ,
ҳалқаро шарҳловчи

мавжуд сонини, шунингдек, ёрдам дастурлари, ҳарбий анжомларни етказиб бериш ва шу каби маҳсус дастурларга ажратиладиган маблағ миқдорини назорат қиласи. Кўпинча этник лоббилилар ва "ақ марказлари" Конгресснинг маҳсус масалалар бўйича фаолиятига таъсир кўрсатиши мумкин.

АҚШ Сенати Президент номзод қилиб кўрсатган эчиларни маъқуллаш ёки маъқулламаслик ҳуқуқига ҳам эга. Дарвоқе, Америка дипломатияси профессионал дипломат бўлмаган, лекин партия сиёсати тифайли давлат раҳбарига алоқаси бўлган эчилар сонининг кўплиги билан ҳам ўзига хосдир. Лекин шундай бўлса-да, ҳар бир мамлакат дипломатиясининг ўзгини унинг дипломатлари ташкил этиади. Ҳатто электрон почта, Интернет ва телевидение асирида ҳам турли мамлакатларнинг вакиллари ўртасидаги шахсларро муносабатлар мұхим ўртакида. Дипломатия сода қилиб айтганда, "бир дастурхон атрофидаги ўтириб, чой ичиш" демакдир. У — визалар, талаба ва ўқитувилар алмашуви дегани.

Сирасини айтганда, дипломатлар ҳам — тарихнинг бир бўлғаги. Тажрибали вазқий дипломатлар бошқа мамлакатлар билан алоқаларни қай тарзда йўлга қўйиш борасида мамлакат раҳбариятига маслаҳат берishi лозим. Дипломатик энг сўнгги "универсал" касблардан бириди. Дипломатлар нафақат сиёсат ва иқтисодиёт оламидаги ҳаммасблари, қолаверса, ҳарбийлар, олимлар, техниклар, ҳатто дин арбоблари ва спортчилар билан ҳам киришимли бўлиши лозим.

Айтиш мумкини, жадал ривожланиш йўлига кириб, дунё ҳаммажиятида кундан-кун обўси мустаҳкамланадиган дронлар орқали юқори тезлигидаги Интернет тарқатиши лойиҳаси — "Project Skybender" устидаги иш олиб бормоқда. Назарияга кўра, ушбу курилмалар 4G қарагандаги 40 баробар тешшисидаги Интернет тармоғини ҳосил қиласи. Бу сониясига бир гигабайтдан ортиқ маълумот узатиш мумкиниларни англатади. Айни пайтада бундай Интернет тўлқинлари қисқа масофада ишламоқда. Компания ҳозирда тўлқин тарқалиши масофасини ўзайтириш устидаги бозирияти. Агар бу амала ошса, дунёда мисли кўриммаган тезлигидаги Интернет пайдо бўлади.

Халқаро ҳаётни ўзига олади, АҚШ Суриядан қўшинларини буткул олиб чиқиб кетиши эълон қилинди ва шундай бўлди ҳам. Европанинг ўз хавфисзлигини кўпроқ ўзи таъминлаши кераклигини ўтириб, НАТО учун ялли ички маҳсулотининг 2-4 фоизи атрофидаги маблағ ажратилиши талаб қиласи. Ракета ҳужумидан мудофаа тизимлари ўрнатиш учун Жанубий Кореядан 2 миллиард доллар пул тўлашина талаб қиласи.

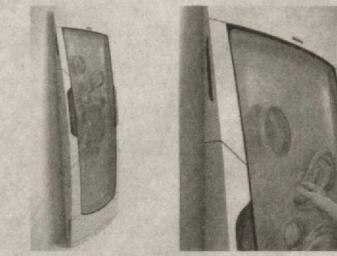
Аммо АҚШ дипломатияга алоҳида аҳамият қаратмоқчи. Дипломатия деганда ташки сиёсатини амалга ошириш вosaиталари назарда тутилади, улар турли туман тадбириларни ўз ичига олади. Мамлакатлар үртасидаги шериллик алоқалари фоълашадиган бунинг ёрни далиллариди. Ўзбекистон аньянавий яхши қўшничилик, ўзаро ҳурмат ва умумий манфаатларни ҳисобла олиш тамоилларни изчил кенгайтириш ва амалий мазмун билан бойитишига интилоқда, ҳамкорликнинг янги имкониятларини топмоқда, ўзаро ҳамжоҳатлик мустаҳкамланмоқда. Томонларнинг ҳамкорлик кўлами мунтазам кенгайиб, сифати ортмоқда...

Халқаро ҳаётни ўзига олади, АҚШ Суриядан қўшинларини буткул олиб чиқиб кетиши эълон қилинди ва шундай бўлди ҳам. Европанинг ўз хавфисзлигини кўпроқ ўзи таъминлаши кераклигини ўтириб, НАТО учун ялли ички маҳсулотининг 2-4 фоизи атрофидаги маблағ ажратилиши талаб қиласи. Ракета ҳужумидан мудофаа тизимлари ўрнатиш учун Жанубий Кореядан 2 миллиард доллар пул тўлашина талаб қиласи.

Абдували СОЙИБНАЗАРОВ,
ҳалқаро шарҳловчи

XXI аср том маънода технологиялар асрига айланди. Бугун дунё миқёсida ҳар куни ҳаётимизни янада осонлаштирувчи ва қизиқарли бўлишини таъминловчи янги ихтиро ва қашфиётлар яратилмоқда. Қўйида ана шундай келажак технологиялари билан танишасиз. Улар инсоният ҳаётини янги босқичга кўтариши шубҳасиз.

КЕЛАЖАК ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Хиёбон

"СЎЗ ҚАРЗИМИЗ, МУҲАББАТ ҚАРЗИМИЗ КЎП..."

«Давоми. Бошланиши 1-бетда.

— Бугун юртимизда ижод аҳлиниң кўллаб-куватланаётгани, адабиёт, маданият ва санъат равнақи йўлида кўрсатилгаётган ғамхўрлик ҳар бир ижодкорни руҳлантириши, тўлқинлантириши, ўз ижоди орқали эл-юрт, она Ватан васфини янада юқори пардаларда баралла кўйлашга чорлаши табиий. Шу азиз диёргинг ошиқ кўйчиси сифатида, аввало, ана шундай жараёнлар хусусида тўхталиб ўтсангиз.

— Ёзувчилар уюшмаси аъзоларининг энг яхши асарлари Ватан ҳақида бўлади, албатта. Лекин шу вақтагча ўзининг муким бошланиси, яъни Ватан ичида "ватан" йўқ эди. Юртбошимизнинг этибори билан "ватан"ли бўлдик, яъни уюшмага муҳташам бино кўриб берилди.

Боғ, устозларимиз сиймаларининг бир жойга жам бўлиши...

Майли-да, ёдгорлик (тош) бўлса-да, гапирмаса-да, бир жойда турса-да, барбири, улгурларинг шу туриши ҳам биз учун бир зиёратгоҳ. Шу туриша ҳам руҳлантирувчи руҳлари бор...

Ёзувчи, шоирларнинг тақдирланиши...

Айниқса, адабиётимиз мулкига жуда катта маънавий мулк юшган марҳум ёзувчи, шоирларнинг рафиқаларига берилган мукофотлар бизни жуда қўвонтириди. Ҳар доим "Фалон ёзувчининг асарлари дунёга келишида рафиқаларининг хиссаси катта", деган гап айтилар эди, лекин бу даражада қадрлаш ҳеч қачон ҳеч кимнинг эсига келмаган. Уларнинг баъзилари-ку, жамият ҳаётига аралашиб яшаган, озми-кўпми қадр кўрган. Аммо баъзиларининг ҳаётни, вакти турмуш ўртогига фидо бўлиб ўтган. Улар учун бу мукофотнинг қадри жуда баланд.

Президентимизнинг адабиётта, ижод аҳлига қилаётган ғамхўрлиги учун озми-кўпми шу соҳага алоқадор қаламкаш сифатида жуда миннатдор бўлган ҳолда яна бир ҳақиқатни таъқидлагам келади. Давлатимиз раҳбарининг ҳеч бир ҳалқни рақиб, ёв билмай, дўстона муносабат ўрнатишга бўлган астойдил унишинлари, бу унишинларнинг мубаффақиятли самаралари, жамиятда адолат ўрнатишга йўғрилган фаолияти, адашган ёшларни меҳр билан, тушунириши билан тўғри қайтарishi йўнидаги амалий ишлар, шу пайтага бирор "Холинг қалай?" дега сўрашмаган, ўзининг кўнгли ўзидан ҳам қолиб кетган суюнчикисиз, ночор одамларни кўллаб-куватланаётгани, яна ва яна кўп яхши янгиликлар учун миннатормиз. Ҳар гал ҳалқимиз ҳаётини яхшилаш йўлидаги фармон, қарор этлон қилинганда, "Ишикли, қарзимизни узишга улгарайлик-да" дейман. Жуда кўп ижодкорлар қалбидан шундай туйғулар кечади. Чунки ижодкор сўзи — ҳалқнинг сўзи, унинг овози — ҳалқнинг овози. Уни шоир, носир қилган ҳам шу ҳалқ, Демак, ҳалқа қилинаётган ҳар бир яхшилини ўзиникдайд, ўзи учун атаглан яхшилидай қабул қиласди:

Битта қолдуз билан осмон бўлмайди,
Битта айтим билан достон бўлмайди.
Минг карөон тортолмас бир ҳалқнинг юкин,
Ҳалқим деганларга осон бўлмайди.
Аввал пайласлаб кўр юрак ҳойингни,
Ҳалқа деган севингн бутун, буюкми?
Синиб кетмайсанми мункин, тойиниб,
Елканга олганда ҳалқ ортган юки?
Үйқу ичуда ҳам ўғоқ ўхшайсан,
Борар еринг доим бўстон бўлмайди.
Бир ўзинг мине, миллион бўлиб яшайсан,
Ҳалқим деганларга осон бўлмайди.

— Шоира Кутлибека Раҳимбоеванинг ижоди-ни кузатганимизда Ватан ишқи, миллатга, юртга садоқат туйгуси устуворларни, ўзбекнинг дарду қувончлари билан куюниб, суюниб яшайдиган фидойи инсон кўз олдимизга келади...

— Шоир, ёзувчининг асосий вазифаси — одамларнинг муҳаббат, соғинч, кураш, орзу-мақсад каби туйгусини ўлдириб қўймасдан, мудратмасдан, доим уйғотиб туриш. Бунда уларнинг кўнглини, қалбини ҳаракатта келитириб туриш учун яроғи — сўз. Ана шу йўлда фидойи бўлган жуда кўп ижодкорлар — Чўлпон, Абдулла Қодирйондаги бошлаб энг ёш шоирлар — Шодмонкул Саломдан Жонтемиргача санашим мумкин.

Ўзбек шоир, ёзувчилари орасида хоинлари, кўрқоқлари, тилёлами, шамол қаерга эсса, айланадиганлари бўлгандир, лекин событлари, "Ватан, ҳалк" сўзининг илдизи, юрагида яшайдиганлари кўп. Биргина Абдулла Ортиповнинг "Мен нечун севаман, ўзбекистон?" ёки "Ўзбекистон" қасидаси бутун бир авлод қалбida эрк соғинчини уйғотани ҳақиқат-ку?! Бугун ҳам энг яхши ёзувчи, шоирлар хали орасида. Тўғри, ҳали юртимизда бу бебаҳо кунларнинг чинакам қадрни яхши англамаётганлар бор. Ҳали ўнгланиши керак бўлган ишлар кўп, янгишишлар, хатолар, ғоғилликлар бор. Демак, ишмиз кўп. Ўз қаламимиз, ижодимиздан қаноат ҳосил қилиш, рози бўлиша ҳақиқимиз йўқ. Раҳматли Ҳалима опамнинг "Йўлдадирман" деган бир шеъри бор эди: биз йўлдадирмиз.

Буюклар миллат йўлида, қурбу қудратлик йўлида...

Шу буюк давлатла муносиб озод шахсларни тарбиялаш йўлида...

Томирида "Мен ўзбекман" деган ғурур кўплири туриш ҳар ватандошимизни шу Ватаннинг бир жонли, ҳаракатдаги қисмiga айлантириш йўлида...

Бу йўл машақатли, қўйин йўл. Лекин биз шу йўлни қисмат билдилик. Умримиз, кучимиз шу йўлларга сочилис, сарфлансан, қайдидир бир яхши йилнинг яхши кунида Буюк давлат, буюк миллат бўлганимизни ҳис қилиб, тупрок, тошларни ёриб, яна шу юрт ва шу ҳалқ учун дарҳат бўлиб, майса бўлиб кўйайлик, дарё бўлиб оқайлик. Такор айтаман: бу шунчаки ҳаётни гаплар эмас, бугун яшаетган тўйуларимиз. Ҳар бир қаламак ўз бир мамлакат, ўз руҳимиз, ёхати бор. Лекин ҳаммамизнинг қалбимиз, ўз-хаёлларимиз бир нуқтада — миллат ва Ватан манфаатларида туташади. Бунга шубҳам йўқ. Чунки Ватандан, Ватан муҳаббати, Ватан манфаатидан ташқарида яхши шоир, яхши ёзувчи бўлиш мумкин эмас.

— Зулфияхонимдек устозлар билан ёнма-ён бўлиб, уларнинг сабогини олишга мусассар бўлган шоирасиз. Шу ўринда устозларингиз ҳақида...

— Мактабда Отажон Тоҷибов исм-шарифли адабиёт ўқитувчимиз бўларди. Бир латифасимон нарса айтади. Доскага бир қолқо ўқувчи чиқибди. Ўқитувчи "Бешга бешни кўшсанг, неча бўлади?" деб сўрабди. Бола бошини қашиб турган экан, партодиши иккала кўлини бирлаштириб кўрсатибди. "10" деган ишорани пайқамаган, калтафаҳм ўқувчи "Муш", деган экан.

Ўқитувчимиз "Кўзларингизни очиб яшамасаларинг, кўринганга ишониш юраверсаларинг, аслиятни биллашга иштималларинг, бешни бешга кўшсанг, муш бўлади, деб юраверсализлар", деди.

Институтда Аскарали Шаропов, деган домламизз бор эди. Устозимиз илк бор дарсга кирганида, Максуд Шайхзоданинг "Мирзо Улугбек" фоҳиасига келиб тўхтаган эдик. Ўрнимдан туриб, "Мирзо Улугбек" ҳақида "у адабиётшунос ундай деди, буниси бундай деди", — деб "сарайтган" эдим, ўқитувчи "Бугунги дарс Мирзо Улугбекнинг эмас, сизнинг фоҳиангиз бўлди", — деди. Бу менга яна бир сабоқ бўлди. Домламизнинг "Мирзо Улугбек" ҳақида фалончининг фикри эмас, сизнинг фикрингиз керак", деган гапи ҳамиша фикрлашга, ҳар бир нарсага, воқеа-ҳодисага шахсий муносабатим бўлиши кераклиги ўргатган.

Менга устозлардан буорган. Зулфияхоним, Ҳалима Худойбердиева, Ойдин Ҳожиева — ҳар бирининг олдида шогирдман. Нимани ўрганиб, нимани удададим — буни айта олмайман-ку, лекин улар билан сұхbatларим, сафарларим, ижодим — ҳаммасида менга сабоқ ўқиб турдагига соатлар, кунлар, ҳафталар, ҳам шоирлар.

— Бугун бадиий адабиёт, шеърията "устоз-шогирд" анъаналари қайда даражада давом этишади? Бу борадаги камчиллик ва ютуқларни нималарда кўрасиз?

— Бу савол атрофида кўп гап бўлди. Адабиётда устоз-шогирдлик бошқача. Масалан, кимдир ҳозир ҳам беш-олти аср берида туриб Бобурнинг шогирди бўлиши мумкин, Анна Ахматова, Марина Цветаеванинг... Лекин "устоз" деган сўз шу қадар иссиқи... Ешлар шу сўз билан мурожаат қилишса, бўшдан оғим титраб кетади. Кимгандир мэн ҳам "устоз" деб мурожаат қилгим келади. Қани энди "устоз" мақомига чинакам лойӣ инсонлар! Чўллон, Усмон Носир, Абдулла Қодирйор. Ҳеч бўлмаса, Эркин ака, Ҳалима опалар бўлса, оғизимиз тўлдириб, "устоз" десак... Майли, қолгандари — ҳаётларига ҳам шукр, умрлари узоқ бўлсин.

— Юртбошимиз ташабbusi билан ҳалқимиз орасида китобхонлик маданиятини оширишга алоҳида аҳамият қаратилмоқда. Китобхонликнинг миллат маънавий такомиллашувидаги, ёшлар камолотидаги ўрнини қандай таърифлайсиз? Сизнинг, китоб тарғиботида яна қандай фойдаланилаётган имкониятлар мавжуд?

— Қайсири давлатларнинг болалари бегуноҳдан бегуноҳ қирилиб ётган бир пайтда бизнинг мамлакатимизда "Ўқи!" деган сўз байроқ қилиб кўтарилипти. Шундай мамлакатлар, тузумлар борки, юрт раҳбари ўқиганлардан кўрқади, соясида қолиб кетаман; дейди. Бизнинг Президентимиз ҳалқимиз, фарзандларимизнинг ёспасига китобхон бўлишини, ёспасига фикри бўлишини, ҳаммасининг ичидаги ўйғоқ, ўз қарашларини химоя қила оладиган "мен" и бўлишини хоҳляяпти. Буни фақат табрикламок, бундан қуонмок, фахрланмоқ, керак.

— Мактаблардаги ўқиши сифатини кўтариш керак, кўпинча давоматта этибор қилимас. Фанларни яхши ўқиган ўқувчида ўз-ўзидан ўқишига этиёж туғилади. Эҳтимол, дастурдаги бázzi бир фанлар ўрнига "Китобхонлик" (эҳтимол, бошқачароқ аталар) деган кўшимча дарс киритилиши керакдир. Китоб асараш, китоб тутиш, ўқиш маданияти, уқси сантатини ўргатиш мумкин бундай дарслар орқали...

— Мактаблардаги ўқиши сифатини кўтариш керак, кўпинча давоматта этибор қилимас. Фанларни яхши ўқиган ўқувчида ўз-ўзидан ўқишига этиёж туғилади. Эҳтимол, дастурдаги бázzi бир фанлар ўрнига "Китобхонлик" (эҳтимол, бошқачароқ аталар) деган кўшимча дарс киритилиши керакдир. Китоб асараш, китоб тутиш, ўқиш маданияти, уқси сантатини ўргатиш мумкин бундай дарслар орқали...

— Навбат кўп бўладиган жойлар (масалан, эндоқрениолог шифкор навбати)да китобхонлик бурчаклари ташкил қиласа ҳам бўлади. Поезд, аэропорт бекатлари... Ҳозирча бу жойларда газета, журннал бурчаклари бор, холос. Ҳатто компьютерларда электрон китоблар ўқишини ҳам ташкил қилиш мумкин.

— "Керак бўлса, ўқиди-да", дейиш бугунга тўғри келмайди. Бугун ўқимаганин ҳам томирини топиб ўқитиш керак. Шунда эртага бу мавзуу эскиради, ҳамма ўзи ўқиидиган бўлади...

— Ўрни келгандаги яна шуни айтмоқчиман — "Милли тикланиш" деган ибора менинг жуга жёқади. Милли тикланиш — қадриятлар тикланиши, ўзликинг тикка бўлиши, қалбда қодирлик туйгусининг кучайиши, руҳнинг бакувват тортиши. Ҳар кимнинг ичидаги милли тикланиш ўзидан ўзидан ўқишига иштимоли иккиси барорида боради. Агар инсон 70 ёнда Альцгеймер касаллиги чалинса, 90 ёнчага яшаши мумкин. Бу касаллида ўзим сабаблари, асосан, кахекция, урологик, респиратор инфекциялар ҳисобланади. Беморда ўзим кузатилмаган тақдирда ундан-да жиддий ҳисобланган деменция касаллини бошланиши мумкин. Бунда эса, олий руҳий фолиятнинг бузилиши чукурр ономёй бўлади.

Бугунгич кунда ўзим касаллинига давоси юзасидан кўплаб илмий изланишлар олий борилмоқда. Бироқ унинг аксарияти самарасин яхши тоғлини. Шундай бўлса-да, даволаш музаллаҳати айрим беморларда ижобий натижага ҳам кўрсатган. Бу асосан касаллик жараёнининг секинилашши ёки тўхташида намоён бўлмоқда. Афуски, ҳозирда касаллини тўла-тўқис даволаш имкони йўқ, лекин беморнинг ахволи яна оғир шаклда бўлмаса, кундузги стационарда айрим амбулатор шароитда даволанади. Шуни унумаслик керакки, Альцгеймер касаллини шифкор оғир шаклда бўлмаса, кундузги стационарда касаллини жаддий касаллини.

— Тўғри, гарчи ҳозирда Альцгеймер касаллинига давоси бўлмайди, аммо уй шароитида хотирани яхшилашга ёрдан бераидаган маҳсулотлар, ёнғоқ, асал ва майз қоришимаси, дуккакли, мевалар, сув кўпроқ истеъмол килинса айни муддоа. Бундан ташкири хотирани мустаҳкамлайдиган, дикжатни жамлашга хизмат қиладиган айлӣ машқуларни бажариш ҳам кони фойда. Ҳатто якка ҳола бўлса-да, ўз устингизда кўпроқ ишласангиз, китоб мутолаа қилисангиз, кейинчалик ёшингиз ўтганда ҳам хотира билан боғлиқ муммога дуч келмайсиз.

ТИВИЙ МАСЛАХАТ

АЛЬЦГЕЙМЕР – ЙИЛЛАР СИНОВИДА "ТОБЛАНГАН" ҲАСТАЛИК

Хотиранинг аста-секин ўйқолиши, айниқса, кекслик даврида кўп